

تهیه‌ی حساب کار در ایران: مفاهیم، اصول و روش‌ها

مشاور طرح: دکتر فرهاد مهران

زهرا رضایی قهرودی (مجری)

سپیده صالحی

نادر حکیمی‌پور

پژشکده‌ی آمار

گروه پژوهشی طرح‌های فنی و روش‌های آماری

تابستان ۱۳۹۷

پیش‌گفتار

با توجه به علاقمندی برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران به بررسی وضعیت اشتغال در کشور و وجود آمار و ارقام متفاوت از منابع آماری مختلف از جمله آمارگیری نیروی کار، جداول داده-ستانده، سرشماری نفوس و مسکن، آمارهای ثبتي و ...، دستیابی به یک عدد واحد برای اشتغال کل کشور فارغ از منبع تولید اطلاعات و نظم و ترتیب دادن به آمارهای اشتغال، ضروری است. برای دستیابی به این هدف، لازم است تا آمار عرضه‌ی نیروی کار از طریق اطلاعات طرح‌های خانواری از جمله آمارگیری نیروی کار با آمار تقاضای نیروی کار حاصل از آمارگیری‌های کارگاهی و حساب‌های ملی و اطلاعات جداول داده - ستانده (I-O) گردآوری و پس از تلفیق و تطبیق این منابع اطلاعاتی، به آمارهای یکپارچه در حوزه‌ی اشتغال دست یابیم. با محاسبه‌ی حساب اشتغال، حساب ساعات کار و حساب درآمد از کار که از مؤلفه‌های حساب‌های کار است، امکان محاسبه‌ی شاخص‌های دیگر در خصوص بازار کار از جمله بهره‌وری، سهم درآمد نیروی کار از GDP، اندازه‌گیری تأثیر یک شغل یا یک ساعت کار در تولید بخش‌های اقتصادی و اندازه‌گیری تأثیر هر واحد سرمایه‌گذاری در اشتغال و ... برای برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران فراهم می‌شود.

سیستم حسابداری کار یک سیستم اطلاعات آماری از متغیرهای اصلی در حوزه‌ی کار است که قادر به تلفیق و هماهنگ کردن اطلاعات منابع متفاوت با تعاریف، مفاهیم و طبقه‌بندی‌های مختلف در یک سیستم یکپارچه است. این سیستم با استفاده از چارچوب مفهومی سیستم حسابداری کار، مکانیسمی برای ترکیب داده‌های گردآوری شده از منابع مختلف جهت تدوین یک مجموعه اطلاعات یکپارچه تهیه می‌کند. از مزایای دستیابی به حساب‌های کار می‌توان به یکسان‌سازی تعاریف و مفاهیم، پوشش کامل اطلاعات از منابع مختلف و تهیه و تحلیل آمارهای جدید از تلفیق اطلاعات به دست آمده از حساب‌های کار نام برد.

هدف اصلی این طرح مطالعاتی، آشنایی با مفاهیم، اصول و چارچوب مفهومی حساب کار^۲ یا سیستم حسابداری کار^۳، تعیین چارچوب مناسب و قابل دستیابی برای تهیه‌ی حساب کار در ایران و محاسبه‌ی حساب اشتغال، حساب ساعات کار و حساب درآمد از کار در ایران فارغ از در نظر گرفتن منبع تولید اطلاعات است.

^۱ Input-Output tables

^۲ Labour Accounts

^۳ Labour Accounting System

بر اساس قطعنامه‌ی بین‌المللی آمار کار^۴ دامنه‌ی آمار کار علاوه بر اشتغال، ساعات کار و درآمد از کار، پدیده‌های دیگری در ارتباط با جهان کار را نیز در بر می‌گیرد که امید است بتوان تدریجاً سلسله حساب‌های کار از حساب اشتغال، حساب ساعات کار و حساب درآمد از کار را به تمامی اجزاء دیگر آمار کار گسترش داد.

پژوهشکده‌ی آمار با توجه به رسالت خود در زمینه‌ی اجرای طرح‌های پژوهشی با هدف افزایش کیفیت آمارها و در نظر گرفتن نیاز سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان به آمارهای دقیق و بهنگام و تحلیل آن‌ها، طرح پژوهشی «تهیه‌ی حساب کار در ایران: مفاهیم، اصول و روش‌ها» را در دستور کار خود قرار داد، که اجرای آن از خرداد ۱۳۹۶ آغاز شد و گزارش نهایی آن اکنون در دسترس علاقه‌مندان قرار گرفته است.

به دلیل پیچیدگی موضوع و استفاده از منابع آماری مختلف، از تجربیات بسیاری از مدیران و صاحب‌نظران از جمله آقایان اسدی و عزیزی مدیران کل دفتر کشاورزی مرکز آمار ایران، خانم‌ها ابوالفتحی، بهرامی و محبی‌نیا از دفتر حساب‌های اقتصادی مرکز آمار ایران، آقای نصیری و خانم رئیسی مدیر کل و معاون دفتر آمار و اطلاعات وزارت کار، آقای احمدی مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات وزارت جهاد کشاورزی، آقای رضایی مدیر کل دفتر صنعت، معدن و زیربنایی مرکز آمار ایران، آقای جعفر صادقی نامور مدیر بازنشسته مرکز آمار ایران، خانم‌ها قصوری و محمدی از دفتر جمعیت و سرشماری مرکز آمار ایران، آقای دانش مدیر کل دفتر آمارهای فرهنگی و آقای شوکتی از دفتر آمارهای فرهنگی، آقایان رحیمی، ریحانی و حق‌گو از دفتر نمونه‌گیری و طرح‌های فنی، خانم نجفی از دفتر استاندارد و نظارت بر طرح‌های آماری بهره‌مند شده‌ایم که لازم است از نظرات ارزشمند و همکاری‌های صمیمانه این بزرگواران تشکر شود.

داوری این طرح به عهده‌ی سرکار خانم فریده دیبایی از مدیران بازنشسته‌ی مرکز آمار ایران، آقای نصیری مدیر کل دفتر آمار و اطلاعات وزارت کار و آقای غلامی از کارشناسان پژوهشکده‌ی آمار بوده است که بدین وسیله از نظرات و راهنمایی‌های ارزشمند این بزرگواران سپاسگزاری می‌شود.

گروه پژوهشی طرح‌های فنی و روش‌های آماری

پژوهشکده‌ی آمار

فهرست مطالب

	کلیات
۱	
۲	۱-۱- اصول کلی حسابداری و ویژگی‌های سیستم حسابداری
۴	۲-۱- مرور حساب‌های ملی
۴	۱-۲-۱- حساب‌های بخش‌های نهادی
۵	۲-۲-۱- چارچوب عرضه و مصرف
۵	۳-۲-۱- انواع حساب‌ها
۱۱	۳-۱- مرور ماتریس حسابداری اجتماعی
۱۱	۱-۳-۱- ساختار اصلی ماتریس حسابداری اجتماعی
۱۲	۲-۳-۱- ساختار اصلی ماتریس حسابداری اجتماعی جهت‌دار به سمت کار
۱۷	۴-۱- مرور سیستم حساب‌های کار
۱۸	۵-۱- ارتباط و روابط سیستم حساب‌های ملی، حساب‌های کار و حسابداری اجتماعی
۲۰	۱-۵-۱- تعاریف و مفاهیم و پوشش
۲۲	۲-۵-۱- واحدهای اندازه‌گیری
۲۴	۳-۵-۱- زمان مرجع
۲۷	سیستم حسابداری کار
۲۸	۱-۲- سیستم حسابداری کار سازمان بین‌المللی کار
۳۰	۱-۱-۲- چارچوب مفهومی
۳۲	۲-۱-۲- ویژگی‌های واحدهای پایه سیستم حسابداری کار
۳۴	۳-۱-۲- زمان مرجع
۳۵	۴-۱-۲- کمیت‌های اصلی مورد استفاده در سیستم حسابداری کار
۳۵	۵-۱-۲- ارتباط و روابط حسابداری در سیستم حساب‌های کار
۳۶	۲-۲- برآورد حساب کار: چند مثال ملی از کشورهای ایتالیا، هلند، دانمارک، سوئیس و استرالیا
۳۸	۱-۲-۲- کشور ایتالیا
۴۰	۲-۲-۲- کشور هلند
۴۳	۳-۳-۲- کشور دانمارک
۴۴	۴-۲-۲- کشور سوئیس

- ۴۵-۲-۵- کشور استرالیا.....
 ۴۸-۳-۲- نهادهی نیروی کار به تفکیک جنسیت، تحصیلات و رده‌بندی‌های خانوار در ماتریس حسابداری اجتماعی.....

۵۳ تکنیک‌ها و روش‌های تلفیق داده‌ها

- ۵۴-۱-۳- گردآوری داده‌های مربوط به ماتریس حسابداری اجتماعی.....
 ۵۶-۲-۳- تکمیل ماتریس حسابداری اجتماعی: رویکرد بالا به پایین.....
 ۵۸-۳-۳- تدوین ماتریس حسابداری اجتماعی: رویکرد پایین به بالا.....
 ۶۰-۴-۳- ترکیب رویکردهای پایین به بالا و بالا به پایین.....
 ۶۱-۵-۳- ساخت ماتریس حسابداری اجتماعی جهت‌دار به سمت کار با رویکرد پایین به بالا.....
 ۶۶-۱-۵-۳- مطالعه‌ی موردی کشور انگلیس.....
 ۶۷-۶-۳- تکنیک‌های یکپارچه‌سازی آمارگیری‌ها برای حساب‌های کار و ماتریس حسابداری اجتماعی.....
 ۶۷-۱-۶-۳- جورسازی آماری برای ایجاد و یکپارچه‌کردن مجموعه داده‌ها.....
 ۶۸-۲-۶-۳- کالیبدن خرد داده‌ها.....
 ۷۰-۳-۶-۳- منظم‌سازی یا تراز کردن کلان داده‌ها.....
 ۷۴-۴-۶-۳- روش متعادل‌سازی استون، چمپرنون و میاد.....

۷۷ حساب اشتغال در ایران

- ۷۷-۱-۴- چارچوب حساب کار در ایران.....
 ۷۹-۲-۴- مفاهیم حساب‌های اشتغال در ایران.....
 ۸۳-۳-۴- معرفی منابع اطلاعاتی اصلی حساب‌های کار در ایران.....
 ۸۳-۱-۳-۴- آمارگیری نیروی کار.....
 ۸۴-۲-۳-۴- سرشماری عمومی نفوس و مسکن.....
 ۸۵-۳-۳-۴- جداول داده-ستانده.....
 ۸۹-۴-۳-۴- آمارهای ثبتی مبنا.....
 ۹۰-۵-۳-۴- سایر آمارهای موضوعی.....
 ۹۱-۴-۴- جداول تراز.....
 ۹۲-۵-۴- بررسی وضعیت شاغلین از ۳ منبع اصلی حساب‌های کار.....
 ۹۵-۶-۴- حساب اشتغال در بخش کشاورزی.....
 ۹۶-۱-۶-۴- جداول نوع الف.....
 ۱۰۰-۲-۶-۴- جداول نوع ب.....
 ۱۰۲-۳-۶-۴- جداول نوع ج.....
 ۱۰۸-۴-۶-۴- جداول نوع د.....
 ۱۰۹-۷-۴- حساب اشتغال در بخش صنعت.....
 ۱۰۹-۱-۷-۴- جداول نوع الف.....
 ۱۱۴-۲-۷-۴- جداول نوع ب.....
 ۱۱۵-۳-۷-۴- جداول نوع ج.....
 ۱۱۹-۴-۷-۴- جداول نوع د.....

۱۲۰	۸-۴- حساب اشتغال در بخش خدمات
۱۲۰	۴-۸-۱- جداول نوع الف
۱۲۶	۴-۸-۲- جداول نوع ب
۱۲۹	۴-۸-۳- جداول نوع ج
۱۳۳	۴-۸-۴- جداول نوع د
۱۳۳	۴-۹- حساب اشتغال در ایران
۱۳۴	۴-۹-۱- جداول نوع الف
۱۳۴	۴-۹-۲- جداول نوع ب
۱۳۵	۴-۹-۳- جداول نوع ج
۱۳۵	۴-۹-۴- جداول نوع د
۱۳۷	۴-۱۰- سری زمانی یا مطالعات طولی حساب کار

۱۳۹

حساب درآمد از کار در ایران

۱۳۹	۵-۱- مفاهیم حساب درآمد از کار در ایران
۱۴۱	۵-۲- نحوه‌ی محاسبه‌ی حساب درآمد از کار
۱۴۲	۵-۲-۱- محاسبه‌ی جبران خدمات کارکنان و درآمد مختلط از منبع جداول داده-ستانده
۱۴۳	۵-۲-۲- محاسبه‌ی درآمد پولی و غیرپولی حاصل از مشاغل مزد و حقوق‌بگیری و مشاغل غیرمزد و حقوق‌بگیری از آمارگیری هزینه و درآمد خانوار
۱۴۶	۵-۳- حساب درآمد از کار
۱۴۶	۵-۳-۱- سناریوی ۱: جداول حساب درآمد از کار
۱۵۶	۵-۳-۲- سناریوی ۲: جداول حساب درآمد از کار
۱۶۸	۵-۳-۳- حساب درآمد از کار در ایران

۱۷۳

حساب ساعات کار در ایران

۱۷۳	۶-۱- مفاهیم حساب ساعات کار در ایران
۱۷۴	۶-۱-۱- آشنایی با انواع ساعات کار
۱۷۷	۶-۱-۲- الگوی مزد و ساعات کار
۱۷۸	۶-۱-۳- الگوی شغل و فرد
۱۷۸	۶-۲- نحوه‌ی محاسبه‌ی حساب ساعات کار
۱۸۳	۶-۳- حساب ساعت کار در بخش‌های منتخب کشاورزی
۱۸۳	۶-۳-۱- جداول نوع الف
۱۸۴	۶-۳-۲- جداول نوع ب
۱۸۵	۶-۳-۳- جداول نوع ج
۱۸۸	۶-۳-۴- تبدیل حساب ساعت کار بخش‌های منتخب کشاورزی به واحد اشتغال معادل تمام وقت
۱۸۸	۶-۳-۵- جداول نوع د
۱۸۹	۶-۴- حساب ساعت کار در بخش‌های منتخب خدمات
۱۸۹	۶-۴-۱- جداول نوع الف

- ۱۹۰.....جداول نوع ب ۲-۴-۶
- ۱۹۰.....جداول نوع ج ۳-۴-۶
- ۱۹۳.....تبدیل حساب ساعت کار بخش‌های منتخب خدمات به واحد اشتغال معادل تمام وقت ۴-۴-۶
- ۱۹۳.....جداول نوع د ۵-۴-۶

۱۹۵ محدودیت‌های حساب‌های کار، نتیجه‌گیری و پیشنهادها

- ۱۹۷.....۱-۷ - محدودیت‌های حساب‌های کار
- ۱۹۷.....۱-۱-۷ - محدودیت‌های مفهومی
- ۱۹۷.....۲-۱-۷ - محدودیت‌های محتوا
- ۱۹۷.....۳-۱-۷ - محدودیت‌های منابع اطلاعاتی
- ۱۹۸.....۲-۷ - نتیجه‌گیری
- ۲۰۲.....۳-۷ - پیشنهادات

۲۰۷ پیوست‌ها

- ۲۰۷.....پیوست آ: خطای نسبی تعداد شاغلین از آمارگیری نیروی کار به تفکیک ۲۷ رشته فعالیت اقتصادی
- ۲۰۹.....پیوست ب: خطای نسبی مجموع درآمد حاصل از کار از آمارگیری هزینه و درآمد خانوارهای شهری و روستایی به تفکیک ۲۷ رشته فعالیت اقتصادی

۲۱۱ مرجع‌ها

فهرست جدول‌ها

- جدول ۱-۱- حساب تولید ۶
- جدول ۲-۱- حساب ایجاد درآمد ۷
- جدول ۳-۱- ماتریس حساب‌های ملی تجمعی ۱۵
- جدول ۴-۱- زیر ماتریس ارزش افزوده جهت‌دار به سمت کار به تفکیک جنس و سطح تحصیلات ۱۶
- جدول ۱-۲- افراد شاغل، شغل و معادل کار تمام‌وقت ۴۲
- جدول ۲-۲- خلاصه نتایج ۳ منبع EC، PC و JOBSTA با تعریف ES، به هزار ۴۴
- جدول ۳-۲- ماتریس کار مبتنی بر ارزش افزوده و دنیای خارج (در واحد حجم کار) ۵۰
- جدول ۴-۲- ماتریس کار مبتنی بر ماتریس تخصیص درآمد اولیه (در واحد حجم کار) ۵۱
- جدول ۱-۳- مزایا و معایب رویکردهای بالا به پایین و پایین به بالا ۵۹
- جدول ۲-۳- افراد شاغل / شغل‌ها: تعدیل برای هماهنگ‌سازی با سیستم حساب‌های ملی اروپا به تفکیک منابع داده ۶۱
- جدول ۳-۳- ساعات کار: تعدیل برای هماهنگ‌سازی با ESA به تفکیک منبع داده مورد نیاز ۶۲
- جدول ۴-۳- جبران خدمات: تعدیل برای هماهنگ‌سازی با ESA به تفکیک منبع داده مورد نیاز ۶۲
- جدول ۵-۳- مقایسه‌ی برآوردهای اشتغال LFS با AES پس از هماهنگ‌سازی پوشش و تعاریف، انگلیس، پاییز، ۱۹۹۶ ۶۶
- جدول ۶-۳- مقایسه برآورد شغل کارکنان از LFS و AES، بعد از تعدیل خطای پاسخگو و طبقه‌بندی، انگلیس، ۱۹۹۶ ۶۶
- جدول ۷-۳- مرحله‌ی اول استفاده از روش RAS در داده‌های کشور بلژیک ۷۲
- جدول ۸-۳- مرحله‌ی دوم استفاده از روش RAS در داده‌های کشور بلژیک ۷۳
- جدول ۹-۳- جدول نهایی داده‌های کشور بلژیک پس از چند بار تکرار روش RAS ۷۳
- جدول ۱۰-۳- الگو و ساختار واریانس مربوط به کل جریان قیمت بازار ۷۴
- جدول ۱۱-۳- درصد تغییرات پس از تراز کردن ۷۵
- جدول ۱-۴- تعداد شاغلین از آمارگیری نیروی کار به تفکیک نوع فعالیت اقتصادی: ۱۳۹۰ ۹۲
- جدول ۲-۴- تعداد شاغلین از سرشماری عمومی نفوس و مسکن به تفکیک نوع فعالیت اقتصادی: ۱۳۹۰ ۹۲
- جدول ۳-۴- تعداد شاغلین از جداول متناظر جداول داده-ستانده به تفکیک نوع فعالیت اقتصادی: ۱۳۹۰ ۹۲
- جدول ۴-۴- جداول مقایسه‌ای تعداد شاغلین ۹۳
- جدول ۵-۴- جداول مقایسه‌ای تعداد شاغلین ۹۳
- جدول ۶-۴- تغییرات عمده در ساختار ISIC-Rev 4 ۹۴
- جدول ۷-۴- تعداد بهره‌برداری و بهره‌بردار از سرشماری کشاورزی به تفکیک نوع بهره‌بردار و نوع فعالیت: ۱۳۹۳ ۹۶
- جدول ۸-۴- تعداد شاغلین و بهره‌برداری‌های مرغداری‌های صنعتی، صید ماهی و پرورش قارچ خوراکی ۹۶
- جدول ۹-۴- تعداد شاغلین بخش کشاورزی از جداول داده-ستانده به تفکیک ۷ فعالیت اصلی کشاورزی: ۱۳۹۰ ۹۷
- جدول ۱۰-۴- تعداد شاغلین بخش کشاورزی از آمارگیری نیروی کار به تفکیک ۷ فعالیت اصلی کشاورزی: ۱۳۹۰ ۹۸
- جدول ۱۱-۴- تعداد شاغلین بخش کشاورزی از سرشماری نفوس و مسکن به تفکیک ۷ فعالیت اصلی کشاورزی: ۱۳۹۰ ۹۹

- جدول ۴-۱۲- جداول مقایسه‌ای تعداد شاغلین بخش کشاورزی ۹۹
- جدول ۴-۱۳- تعدیل‌های موردنیاز برای شاغلین بخش کشاورزی از ۳ منبع LFS، PHC و I-O ۱۰۱
- جدول ۴-۱۴- تعداد و سهم بهره‌بردارها به تفکیک تعداد فعالیت هر بهره‌بردار ۱۰۲
- جدول ۴-۱۵- تعداد و سهم بهره‌بردارها به تفکیک تعداد فعالیت و نوع فعالیت هر بهره‌بردار ۱۰۲
- جدول ۴-۱۶- تعداد بهره‌بردارهای هر فعالیت به تفکیک تعداد فعالیت پس از حذف چندباره‌شماری ۱۰۳
- جدول ۴-۱۷- تعداد بهره‌بردارهای اصلاح شده، ضریب تعدیل و متوسط تعداد فعالیت‌هایی که هر بهره‌بردار به طور متوسط انجام می‌دهد ۱۰۳
- جدول ۴-۱۸- تعدیل تعداد شاغلین بخش کشاورزی: ۱۳۹۰ ۱۰۵
- جدول ۴-۱۹- جدول تلفیقی آمارهای بخش کشاورزی ۱۰۶
- جدول ۴-۲۰- رقم تراز اشتغال در بخش کشاورزی از دو منبع مورد بررسی: ۱۳۹۰ ۱۰۷
- جدول ۴-۲۱- جدول مقایسه‌ای نتایج اولیه و نتایج نهایی حساب اشتغال (تعداد شاغلین شغل اصلی) در بخش کشاورزی از دو منبع نیروی کار و جداول داده-ستانده: ۱۳۹۰ ۱۰۸
- جدول ۴-۲۲- تعداد شاغلین بخش صنعت در آمارگیری نیروی کار: ۱۳۹۰ ۱۰۹
- جدول ۴-۲۳- تعداد شاغلین در بخش صنعت در سرشماری عمومی نفوس و مسکن: ۱۳۹۰ ۱۰۹
- جدول ۴-۲۴- تعداد شاغلین در بخش صنعت براساس جداول داده ستانده: ۱۳۹۰ ۱۱۰
- جدول ۴-۲۵- متوسط تعداد شاغلین در معادن در حال بهره‌برداری (نفر) ۱۱۱
- جدول ۴-۲۶- تعداد شاغلین در کارگاه‌های صنعتی (نفر) ۱۱۲
- جدول ۴-۲۷- جداول مقایسه‌ای تعداد شاغلین بخش صنعت ۱۱۳
- جدول ۴-۲۸- جداول تلفیقی تعداد شاغلین بخش صنعت ۱۱۷
- جدول ۴-۲۹- رقم تراز اشتغال در بخش صنعت از دو منبع مورد بررسی: ۱۳۹۰ ۱۱۸
- جدول ۴-۳۰- جدول مقایسه‌ای نتایج اولیه و نتایج نهایی حساب اشتغال (تعداد شاغلین شغل اصلی) در بخش صنعت از دو منبع نیروی کار و جداول داده-ستانده: ۱۳۹۰ ۱۱۸
- جدول ۴-۳۱- تعداد شاغلین بخش خدمات براساس نتایج آمارگیری نیروی کار سال ۱۳۹۰ ۱۲۱
- جدول ۴-۳۲- تعداد شاغلین بخش خدمات براساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن سال ۱۳۹۰ ۱۲۲
- جدول ۴-۳۳- تعداد شاغلین بخش خدمات براساس نتایج جداول متناظر با جداول داده - ستانده سال ۱۳۹۰ ۱۲۳
- جدول ۴-۳۴- فعالیت‌هایی که تحت پوشش طرح جامع بازرگانی و خدمات مربوط به بخش خدمات نیست ۱۲۴
- جدول ۴-۳۵- تعداد شاغلین بخش خدمات براساس نتایج طرح جامع بازرگانی و خدمات، ۱۳۹۳ ۱۲۴
- جدول ۴-۳۶- جداول مقایسه‌ای تعداد شاغلین بخش خدمات ۱۲۶
- جدول ۴-۳۷- جداول تلفیقی تعداد شاغلین بخش خدمات ۱۳۱
- جدول ۴-۳۸- رقم تراز اشتغال در بخش خدمات از دو منبع مورد بررسی: ۱۳۹۰ ۱۳۲
- جدول ۴-۳۹- جدول مقایسه‌ای نتایج اولیه و نتایج نهایی حساب اشتغال (تعداد شاغلین شغل اصلی و دوم به بعد) در بخش خدمات از دو منبع نیروی کار و جداول داده-ستانده: ۱۳۹۰ ۱۳۲
- جدول ۴-۴۰- تعداد شاغلین از آمارگیری نیروی کار به تفکیک نوع فعالیت اقتصادی: ۱۳۹۰ ۱۳۳
- جدول ۴-۴۱- تعداد شاغلین از جداول متناظر جداول داده-ستانده به تفکیک نوع فعالیت اقتصادی: ۱۳۹۰ ۱۳۳
- جدول ۴-۴۲- جداول مقایسه‌ای تعداد شاغلین کل کشور به تفکیک رشته فعالیت‌های اقتصادی: ۱۳۹۰ ۱۳۳
- جدول ۴-۴۳- جداول تلفیقی تعداد شاغلین کل کشور (تعدیل شده) به تفکیک رشته فعالیت‌های اقتصادی: ۱۳۹۰ ۱۳۴
- جدول ۴-۴۴- رقم تراز اشتغال در ایران از دو منبع نیروی کار و جداول داده-ستانده: ۱۳۹۰ ۱۳۴
- جدول ۴-۴۵- جدول مقایسه‌ای نتایج اولیه و نتایج نهایی حساب اشتغال در ایران از دو منبع نیروی کار و جداول داده-ستانده: ۱۳۹۰ ۱۳۵

- جدول ۴-۴۶- جدول مقایسه‌ای نتایج اولیه و نتایج نهایی حساب اشتغال در ایران از دو منبع نیروی کار و جداول داده-ستانده به تفکیک رشته فعالیت‌های اقتصادی: ۱۳۹۰ ۱۳۵
- جدول ۵-۱- مجموع درآمد سالانه (پولی و غیرپولی) از مشاغل مزد و حقوق‌بگیری و مشاغل غیر مزد و حقوق‌بگیری (درآمد ناخالص) (میلیون ریال) ۱۴۵
- جدول ۵-۲- جبران خدمات کارکنان و درآمد مختلط از جداول داده و ستانده (میلیون ریال) ۱۴۶
- جدول ۵-۳- مجموع درآمد سالانه (پولی و غیرپولی) اعضای شاغل خانوارهای کل کشور از آمارگیری هزینه و درآمد خانوار به تفکیک نوع فعالیت اقتصادی و نوع مشاغل: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۴۶
- جدول ۵-۴- جبران خدمات کارکنان مزد و حقوق‌بگیر و خوداشتغال از جداول داده و ستانده به تفکیک نوع فعالیت اقتصادی: ۱۳۹۰ ۱۴۶
- جدول ۵-۵- جداول مقایسه‌ای درآمد حاصل از کار: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۴۷
- جدول ۵-۶- جداول مقایسه‌ای درآمد حاصل از کار به تفکیک نوع فعالیت اقتصادی: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۴۷
- جدول ۵-۷- تعدیل‌های موردنیاز برای درآمد حاصل از کار از ۲ منبع IE و I-O ۱۴۹
- جدول ۵-۸- درصد کم‌گویی درآمد به تفکیک نوع درآمد و نقاط شهری و روستایی ۱۵۰
- جدول ۵-۹- مجموع درآمد سالانه (پولی و غیرپولی) به تفکیک نوع درآمد و نقاط شهری و روستایی (میلیون ریال) ۱۵۰
- جدول ۵-۱۰- مجموع درآمد سالانه (پولی و غیرپولی) تعدیل شده براساس ضرایب کم‌گویی به تفکیک نوع درآمد و نقاط شهری و روستایی (میلیون ریال) ۱۵۰
- جدول ۵-۱۱- مجموع درآمد پولی و غیرپولی از مشاغل آزاد به تفکیک نقاط شهری و روستایی و وضع فعالیت اقتصادی (میلیون ریال) ۱۵۱
- جدول ۵-۱۲- مجموع درآمد پولی و غیرپولی تعدیل شده از مشاغل آزاد به تفکیک نقاط شهری و روستایی و وضع فعالیت اقتصادی (میلیون ریال) ۱۵۱
- جدول ۵-۱۳- ضرایب تعدیل نهایی برای مجموع درآمد پولی و غیرپولی به تفکیک وضع فعالیت اقتصادی (میلیون ریال) ۱۵۲
- جدول ۵-۱۴- جداول مقایسه‌ای درآمد حاصل از کار به تفکیک نوع فعالیت اقتصادی: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۵۲
- جدول ۵-۱۵- جداول تراز حساب درآمد از کار سال ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۵۴
- جدول ۵-۱۶- جدول مقایسه‌ای نتایج اولیه و نتایج نهایی حساب درآمد از کار در ایران از دو منبع هزینه و درآمد خانوار و جداول داده-ستانده: ۱۳۹۰ ۱۵۴
- جدول ۵-۱۷- جدول مقایسه‌ای نتایج اولیه و نتایج نهایی حساب درآمد از کار در ایران از دو منبع هزینه و درآمد خانوار و جداول داده-ستانده به تفکیک رشته فعالیت‌های اقتصادی: ۱۳۹۰ ۱۵۵
- جدول ۵-۱۸- جبران خدمات کارکنان مزد و حقوق‌بگیر و خوداشتغال از جداول داده و ستانده به تفکیک ۷ فعالیت اصلی کشاورزی: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۵۶
- جدول ۵-۱۹- مجموع درآمد سالانه (پولی و غیرپولی) اعضای شاغل از آمارگیری هزینه و درآمد خانوار به تفکیک ۷ فعالیت اصلی کشاورزی: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۵۶
- جدول ۵-۲۰- جداول مقایسه‌ای درآمد حاصل از کار به تفکیک ۷ فعالیت اصلی کشاورزی: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۵۷
- جدول ۵-۲۱- جداول تلفیقی درآمد حاصل از کار به تفکیک ۷ فعالیت اصلی کشاورزی: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۵۸
- جدول ۵-۲۲- جدول تراز حساب درآمد از کار در بخش کشاورزی (میلیون ریال) ۱۵۹
- جدول ۵-۲۳- جدول مقایسه‌ای نتایج اولیه و نتایج نهایی حساب درآمد از کار در بخش کشاورزی از دو منبع هزینه و درآمد خانوار و جداول داده-ستانده: ۱۳۹۰ ۱۵۹
- جدول ۵-۲۴- جبران خدمات کارکنان مزد و حقوق‌بگیر و خوداشتغال از جداول داده و ستانده به تفکیک ۴ فعالیت اصلی صنعت: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۶۰
- جدول ۵-۲۵- مجموع درآمد سالانه (پولی و غیرپولی) اعضای شاغل از آمارگیری هزینه و درآمد خانوار به تفکیک ۴ فعالیت اصلی صنعت: ۱۳۹۰ ۱۶۰

- جدول ۵-۲۶- جداول مقایسه‌ای درآمد حاصل از کار به تفکیک ۴ فعالیت اصلی صنعت: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۶۰
- جدول ۵-۲۷- جداول تلفیقی درآمد حاصل از کار به تفکیک ۴ فعالیت اصلی صنعت: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۶۱
- جدول ۵-۲۸- جداول تراز حساب درآمد از کار در بخش صنعت (میلیون ریال) ۱۶۲
- جدول ۵-۲۹- جداول مقایسه‌ای نتایج اولیه و نتایج نهایی حساب درآمد از کار در بخش صنعت از دو منبع هزینه و درآمد خانوار و جداول داده-ستانده: ۱۳۹۰ ۱۶۲
- جدول ۵-۳۰- جبران خدمات کارکنان مزد و حقوق بگیر و خوداشتغال از جداول داده و ستانده به تفکیک ۱۵ فعالیت اصلی خدمات: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۶۳
- جدول ۵-۳۱- مجموع درآمد سالانه (پولی و غیرپولی) اعضای شاغل از آمارگیری هزینه و درآمد خانوار به تفکیک ۱۵ فعالیت اصلی خدمات: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۶۳
- جدول ۵-۳۲- جداول مقایسه‌ای درآمد حاصل از کار به تفکیک ۱۶ فعالیت اصلی خدمات: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۶۴
- جدول ۵-۳۳- جداول تلفیقی درآمد حاصل از کار به تفکیک ۱۶ فعالیت اصلی خدمات: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۶۶
- جدول ۵-۳۴- جداول تراز حساب درآمد از کار در بخش صنعت (میلیون ریال) ۱۶۷
- جدول ۵-۳۵- جداول مقایسه‌ای نتایج اولیه و نتایج نهایی حساب درآمد از کار در بخش خدمات از دو منبع هزینه و درآمد خانوار و جداول داده-ستانده: ۱۳۹۰ ۱۶۷
- جدول ۵-۳۶- مجموع درآمد سالانه (پولی و غیرپولی) از مشاغل مزد و حقوق‌بگیری و مشاغل غیر مزد و حقوق‌بگیری (درآمد ناخالص) (میلیون ریال) ۱۶۸
- جدول ۵-۳۷- جبران خدمات کارکنان و درآمد مختلط از جداول داده و ستانده (میلیون ریال) ۱۶۸
- جدول ۵-۳۸- جداول مقایسه‌ای درآمد از کار کل کشور به تفکیک رشته فعالیت‌های اقتصادی: ۱۳۹۰ ۱۶۸
- جدول ۵-۳۹- جداول تلفیقی تعداد شاغلین کل کشور (تعدیل شده) به تفکیک رشته فعالیت‌های اقتصادی: ۱۳۹۰ ۱۶۹
- جدول ۵-۴۰- جداول تراز حساب درآمد از کار در ایران به تفکیک ۳ رشته فعالیت اقتصادی از دو منبع هزینه و درآمد خانوار و جداول داده-ستانده: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۷۰
- جدول ۵-۴۱- جداول مقایسه‌ای نتایج اولیه و نتایج نهایی درآمد از کار در ایران از دو منبع هزینه و درآمد خانوار و جداول داده-ستانده: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۷۰
- جدول ۵-۴۲- جداول مقایسه‌ای نتایج اولیه و نتایج نهایی حساب درآمد از کار در ایران از دو منبع هزینه و درآمد خانوار و جداول داده-ستانده به تفکیک رشته فعالیت‌های اقتصادی: ۱۳۹۰ (میلیون ریال) ۱۷۱
- جدول ۶-۱- انواع ساعات کار به همراه تعریف ۱۷۳
- جدول ۶-۲- بخش ۱۰ پرسشنامه‌ی طرح باغداری سال ۱۳۹۴: خصوصیات جمعیتی خانوار بهره‌بردار ساکن (فقط برای اولین پرسشنامه خانوار تکمیل شود) ۱۷۹
- جدول ۶-۳- بخش ۸ پرسشنامه‌ی طرح دامداری سال ۱۳۹۰: متوسط تعداد شاغلان، روز کار، ساعت کار در شبانه‌روز و پرداختی‌ها طی ۳۶۵ روز گذشته ۱۷۹
- جدول ۶-۴- بخش ۹-۱۰ پرسشنامه طرح جامع بازرگانی و خدمات سال ۱۳۹۳: متوسط تعداد کارکنان و ساعات کار کارکنان در سال ۱۳۹۳ ۱۸۰
- جدول ۶-۵- بخش پ، پرسشنامه نیروی کار ۱۸۰
- جدول ۶-۶- تعدیل‌های موردنیاز برای حساب ساعت کار از ۲ منبع LFS و طرح‌های کارگاهی (ES) ۱۸۲
- جدول ۶-۷- مجموع ساعت کار فعالیت باغداری و دامداری به ترتیب از طرح باغداری ۱۳۹۴ و طرح دامداری ۱۳۹۰ (هفته-ساعت) ۱۸۳
- جدول ۶-۸- مجموع ساعت کار باغداری و دامداری از طرح نیروی کار ۱۳۹۳ و نیروی کار ۱۳۹۰ (هفته-ساعت) ۱۸۳
- جدول ۶-۹- جداول مقایسه‌ای مجموع ساعت کار، تعداد شاغلین و متوسط ساعت کار از دو منبع طرح‌های باغداری (۱۳۹۴) و دامداری (۱۳۹۰) و نیروی کار (۱۳۹۰ و ۱۳۹۴) به تفکیک ۲ فعالیت منتخب کشاورزی (ساعت) ۱۸۴

- جدول ۶-۱۰- جداول مقایسه‌ای مجموع ساعت کار، تعداد شاغلین و متوسط ساعت کار از دو منبع طرح‌های باغداری (۱۳۹۴) برای شغل اصلی و دامداری (۱۳۹۰) و نیروی کار (۱۳۹۰ و ۱۳۹۴) به تفکیک ۲ فعالیت منتخب کشاورزی: ۱۳۹۳ (ساعت) ۱۸۵.
- جدول ۶-۱۱- بررسی علل اختلاف جمع ساعات کار از دو منبع طرح باغداری (دامداری) و نیروی کار به تفکیک ۵ فعالیت منتخب خدمات: ۱۳۹۳ (ساعت) ۱۸۶.....
- جدول ۶-۱۲- تعداد شاغلین نیروی کار و نرخ رشد اشتغال طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۳ ۱۸۶.....
- جدول ۶-۱۳- مقایسه‌ی مجموع ساعات کار فعالیت باغداری از دو منبع طرح باغداری و طرح نیروی کار در سال ۱۳۹۰ براساس ۲ سناریوی نرخ رشد ۱۸۶.....
- جدول ۶-۱۴- جداول مقایسه‌ای اشتغال معادل تمام‌وقت (۱۳۹۳) و اشتغال حاصل از حساب اشتغال (۱۳۹۰) ۱۸۷.....
- جدول ۶-۱۵- رقم تراز از مجموع ساعات کار در بخش دامداری از دو منبع مورد بررسی: ۱۳۹۰ ۱۸۷.....
- جدول ۶-۱۶- رقم تراز مجموع ساعات کار در بخش باغداری از دو منبع مورد بررسی: ۱۳۹۰ ۱۸۸.....
- جدول ۶-۱۷- مجموع ساعت کار، تعداد شاغلین و متوسط ساعت کار از طرح جامع بازرگانی و خدمات به تفکیک ۵ فعالیت منتخب خدمات: ۱۳۹۳ (ساعت) ۱۸۸.....
- جدول ۶-۱۸- مجموع ساعت کار شغل اصلی، تعداد شاغلین شغل اصلی و متوسط ساعت کار شغل اصلی از طرح آمارگیری نیروی کار در سال ۱۳۹۳ به تفکیک ۵ فعالیت منتخب خدمات: (ساعت) ۱۸۹.....
- جدول ۶-۱۹- جداول مقایسه‌ای مجموع ساعت کار، تعداد شاغلین و متوسط ساعت کار از دو منبع طرح جامع بازرگانی و خدمات و نیروی کار به تفکیک ۵ فعالیت منتخب خدمات ۱۳۹۳ (ساعت) ۱۸۹.....
- جدول ۶-۲۰- بررسی علل اختلاف جمع ساعات کار از دو منبع طرح جامع بازرگانی و خدمات و نیروی کار به تفکیک ۵ فعالیت منتخب خدمات: ۱۳۹۳ (ساعت) ۱۹۰.....
- جدول ۶-۲۱- تعداد شاغلین نیروی کار و نرخ رشد شاغلین طی سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۳ ۱۹۱.....
- جدول ۶-۲۲- مقایسه‌ی مجموع ساعات کار فعالیت باغداری از دو منبع طرح جامع بازرگانی و خدمات و طرح نیروی کار در سال ۱۳۹۰ براساس ۲ سناریوی نرخ رشد (I_1 نرخ رشد اشتغال و I_2 نرخ رشد ارزش افزوده) ۱۹۱.....
- جدول ۶-۲۳- جداول مقایسه‌ای اشتغال معادل تمام‌وقت (۱۳۹۳) و اشتغال حاصل از حساب اشتغال (۱۳۹۰) ۱۹۲.....
- جدول ۶-۲۴- رقم تراز مجموع ساعات کار در بخش‌های منتخب خدمات از دو منبع مورد بررسی: ۱۳۹۰ ۱۹۳.....
- جدول ۷-۱- ارتباط برخی شاخص‌های اقتصادی و حساب‌های کار ۲۰۰.....

فهرست شکل‌ها

- شکل ۱-۱- ارتباط و روابط سیستم حساب‌های ملی، حساب‌های کار و حسابداری اجتماعی..... ۱۹
- شکل ۱-۲- واحدهای آماری سیستم حساب‌های ملی و حساب‌های کار..... ۱۹
- شکل ۱-۳- ارتباط بین حساب‌ها..... ۲۰
- شکل ۱-۴- واحدهای آماری سیستم حساب‌های ملی و حساب‌های کار..... ۲۴
- شکل ۱-۵- زمان مرجع سیستم حساب‌های ملی و حساب‌های کار..... ۲۴
- شکل ۱-۲- چارچوب مفهومی سیستم حساب کار..... ۳۱
- شکل ۲-۲- رابطه‌ی کل جمعیت و وضع فعالیت..... ۳۶
- شکل ۲-۳- روش کشور ایتالیا برای برآورد نهاده‌های نیروی کار..... ۳۹
- شکل ۲-۴- طرح ۱: مدل به کار رفته در کشور هلند برای کار شاغلین..... ۴۰
- شکل ۲-۵- طرح ۲: مدل به کار رفته در کشور هلند برای کار خوداشتغالان..... ۴۱
- شکل ۲-۶- طرح ۳: مدل به کار رفته در کشور هلند برای مفاهیم مختلف ساعات..... ۴۱
- شکل ۲-۷- طرح ۴: مدل به کار رفته در کشور هلند برای هزینه‌های کار و درآمدهای کار..... ۴۱
- شکل ۲-۸- معادلات یا روابط تعادلی حساب کار استرالیا: شغل، افراد، حجم و پرداختی..... ۴۶
- شکل ۲-۹- چارچوب مفهومی حساب کار استرالیا..... ۴۷
- شکل ۳-۱- رویکرد بالا به پایین..... ۵۶
- شکل ۳-۲- رویکرد پایین به بالا با استفاده از آمارهای مشتق شده و محک‌زنی..... ۵۷
- شکل ۳-۳- رویکرد پایین به بالا با استفاده از حسابداری..... ۵۷
- شکل ۳-۴- ترکیب دو رویکرد بالا به پایین و پایین به بالا..... ۶۰
- شکل ۳-۵- گردآوری داده‌های تعداد کارکنان به تفکیک حوزه..... ۶۳
- شکل ۴-۱- رابطه‌ی داده‌های اداری، ثبت اداری، ثبت آماری و آمارهای ثبتی مبنا..... ۸۹
- شکل ۴-۱- چارچوب مفهومی برای اندازه‌گیری پرداختی کارکنان یا درآمد کار..... ۱۴۰
- شکل ۴-۱- ساعات کار معمول و ساعات واقعی کار..... ۱۷۴
- شکل ۴-۲- مدل مفهومی ساعت واقعی کار..... ۱۷۵
- شکل ۴-۳- ساعات واقعی کار و ساعات کار پرداختی..... ۱۷۵
- شکل ۴-۴- الگوی مزد و ساعات کار..... ۱۷۶
- شکل ۴-۵- الگوی شغل و فرد..... ۱۷۷

کلیات

به دلیل افزایش هماهنگی و تلفیق سیاست‌های اجتماعی و اقتصادی در سراسر جهان، افزایش هماهنگی و تلفیق آمارهای اجتماعی و اقتصادی امری ضروری است. بنابراین توسعه‌ی شاخص‌های جامع‌تر و مقایسه‌پذیر که سازگار با حساب‌های ملی باشد، مورد نیاز است. دستیابی به این هدف از طریق ماتریس حسابداری اجتماعی (°SAMS) و حساب‌های کار^۶ صورت می‌پذیرد.

دلیل توسعه‌ی سیستم حسابداری کار، به دست آوردن تصویری کامل و سازگار از وضعیت بازار کار است. ایده‌ی توسعه‌ی سیستم حسابداری کار به نحوی به موازات سیستم حساب‌های ملی قرار دارد. از آنجا که تغییرات ساختار جمعیتی جوامع مختلف تأثیر شگرفی بر بازار کار دارد، بنا بر این یکی از راه‌کارهای تحلیل این اثرگذاری و شناخت آن، سیستم حسابداری کار است. از دیگر اهداف توسعه‌ی حساب‌های کار، نظم دادن و مرتب کردن آمارهای اشتغال در هر کشور است. اگرچه اغلب کشورهای توسعه‌یافته از آغاز قرن بیستم داده‌های بازار کار را گردآوری می‌کنند، اما هنوز برخی مشکلات اصلی در استفاده از این داده‌ها مانند وجود منابع آماری مختلف و ناهماهنگ، عدم پوشش کامل همه‌ی جنبه‌های بازار کار در یک منبع داده، عدم وجود ارتباط و پیوند مستقیم بین داده‌های بازار کار و نظام‌های آماری دیگر نظیر حساب‌های ملی، برای ترسیم یک تصویر سازگار از وضعیت بازار کار وجود دارد.

در این طرح، هدف برقراری پیوند بین آمارهای بازار کار و آمارهایی که پایه‌ی برآوردهای حساب‌های ملی است، می‌باشد و همچنین نظم و ترتیب دادن به این آمارها است که این هدف از طریق سیستم حسابداری کار صورت می‌پذیرد.

°Social accounting matrix
Labour account^۶

هدف سیستم حسابداری کار رفع این مشکلات از طریق ترکیب منابع و داده‌های آماری متعدد در چارچوب حسابداری است، به گونه‌ای که دوام و قدرت آن را افزایش دهد و ضعف‌های آن را بپوشاند. به منظور ایجاد سازگاری داده‌ها از منابع مختلف، لازم است فرایند یکپارچه‌سازی صورت پذیرد. فرایند یکپارچه‌سازی شامل هماهنگ‌سازی، حداقل کردن خطا و تراز کردن است. هماهنگ‌سازی شامل هماهنگ‌کردن تعاریف و مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها، پوشش و ... بین منابع اطلاعاتی مختلف است. از طریق این هماهنگ‌سازی، امکان مقایسه‌ی اطلاعات وجود دارد. در صورتی که پس از هماهنگ‌سازی، مطابقت کامل وجود نداشته باشد، می‌توان نتیجه گرفت که داده‌ها دارای خطا هستند زیرا در هر آمارگیری مقداری خطا چه خطای نمونه‌گیری و چه غیرنمونه‌گیری وجود دارد. بنا بر این از روش‌های حداقل کردن خطاهای اندازه‌گیری تا حد امکان برای شناسایی و حذف آن‌ها استفاده می‌شود. در نهایت، در صورت وجود اختلافات خیلی کوچک، از طریق روش‌های تراز کردن، اختلافات جزئی از بین می‌روند. جزئیات فرایند یکپارچه‌سازی در فصل‌های بعد معرفی می‌شود.

در این فصل ابتدا اصول کلی حسابداری معرفی می‌شود. سپس به دلیل وجود ارتباط بین حساب‌های کار، حساب‌های ملی و ماتریس حسابداری اجتماعی، مروری بر حساب‌های ملی، ماتریس حسابداری اجتماعی و حساب‌های کار خواهیم داشت. در نهایت ارتباط و روابط بین این سه سیستم معرفی می‌شود.

۱-۱- اصول کلی حسابداری و ویژگی‌های سیستم حسابداری

حساب‌ها، ابزاری برای ثبت یک وضعیت مشخص از اقتصاد، منابع و مصارف یا تغییرات سرمایه و بدهی در طول یک دوره‌ی حسابداری و یا موجودی سرمایه و بدهی‌ها در یک دوره‌ی زمانی مشخص است.

سیستم حساب‌های ملی (SNA)^۷ مجموعه‌ای استاندارد از توصیه‌های توافق شده در سطح بین‌المللی است که چگونگی اندازه‌گیری فعالیت‌های اقتصادی طبق پیمان‌های دقیق حسابداری بر اساس اصول اقتصادی را بیان می‌کند. این توصیه‌ها به صورت مجموعه‌ای از تعاریف، مفاهیم، طبقه‌بندی‌ها و قواعد حسابداری بیان شده‌اند که از استانداردهای توافق شده‌ی بین‌المللی برای سنجش اقلامی نظیر محصول ناخالص داخلی (GDP)، به عنوان رایج‌ترین شاخص کارکرد اقتصاد، تشکیل یافته‌اند. چارچوب حسابداری SNA این امکان را فراهم می‌کند که داده‌های اقتصادی را گردآوری و هم‌افزود (تجمیع) کرده و در چارچوبی که به منظور تحلیل، تصمیم‌گیری و سیاست‌گذاری اقتصادی طراحی شده است، ارائه دهد. حساب‌ها به تنهایی گستره‌ای از اطلاعات تفصیلی سازمان یافته‌ای را که مبتنی بر اصول و دیدگاه‌های اقتصادی هستند به صورت فشرده درباره کارکرد یک اقتصاد ارائه می‌دهند. این حساب‌ها اطلاعات ثبت شده‌ی فراگیر و مفصلی از فعالیت‌های پیچیده‌ی اقتصادی را که در درون یک اقتصاد انجام می‌گیرند و همچنین روابط متقابل بین کارگزاران یا گروهی از کارگزاران اقتصادی را که در بازار یا محل دیگری بوجود می‌آیند، فراهم می‌کنند. چارچوب SNA حساب‌هایی را ارائه می‌دهد که:

الف. فراگیر هستند، به این معنی که در آن تمامی فعالیت‌های تعیین شده و پیامدهای ناشی از آن‌ها برای همه‌ی کارگزاران یک اقتصاد پوشش داده می‌شوند.

ب. سازگار هستند، زیرا برای تعیین تمامی پیامدهای یک عمل واحد در تمامی طرف‌های مربوطه، از ارزش‌های مساوی با قواعد حسابداری یکسانی استفاده می‌شود.

پ. یکپارچه هستند، به این معنی که در آن‌ها تمامی پیامدهای یک اقدام واحد توسط یک کارگزار اقتصادی، الزاماً در حساب‌های حاصل منعکس می‌شوند، که شامل پیامدهای آن در سنجش ثروت موجود در ترازنامه‌ها نیز می‌شود.

در SNA برخی از آمارهای هم‌افزوده‌های کلیدی، نظیر GDP که به‌طور گسترده‌ای به عنوان نماگرهای فعالیت‌های اقتصادی در سطح کل اقتصاد به کار می‌روند، تعریف شده‌اند ولی مدت زمان طولانی است که دیگر هدف اصلی سیستم از تهیه حساب‌ها محاسبه این هم‌افزوده‌ها نیست بلکه برای درک چگونگی کارکرد اقتصاد، توانایی در مشاهده و تحلیل روابط متقابل ایجاد شده بین بخش‌های مختلف اقتصاد، تهیه حساب‌ها امری ضروری است. SNA به‌گونه‌ای طراحی شده است که در سطح‌های مختلف هم‌افزود (تجمیع): در سطح کارگزاران اقتصادی منفرد، یا واحدهای نهادی به‌گونه‌ای که در SNA نامیده شده‌اند؛ برای گروه‌هایی از این واحدها، یا بخش‌های نهادی؛ یا در سطح کل اقتصاد قابل اجرا باشد.

حساب‌های اقماری^۸ نوعی دسته‌بندی از حساب‌ها است که برای گسترش ظرفیت تحلیلی حساب‌های اصلی اقتصاد طراحی شده است. مدت زمانی است که علاقه‌ی رو به رشدی به مطالعه‌ی سهم نهادهایی در اقتصاد بوجود آمده است که این نهادها به طور روزافزونی اهمیت اقتصادی و سیاستی کسب کرده‌اند. هدف از تهیه این حساب‌ها پشتیبانی حساب‌های کنونی و تعیین سهم آن بخش در اقتصاد هر کشور است. حساب اقماری به طور خاص، بخش خاصی از حساب کنونی را با استفاده از اطلاعات اضافی (اطلاعات غیرپولی) گسترش می‌دهد. در دنیا، حساب‌های اقماری متعددی مانند حساب محیط زیست، حساب گردشگری، حساب سلامت و ... وجود دارد و محاسبه می‌شود که نمونه‌ی بارز آن در ایران، محاسبه‌ی حساب‌های ملی سلامت از سال ۱۳۸۱ تا کنون است. حساب‌های کار نیز که در این پژوهش به آن پرداخته می‌شود، جزء حساب‌های اقماری است.

قواعد حسابداری و روش‌های استفاده شده در حسابداری ملی براساس حسابداری کسب و کار است. در سیستم حسابداری اقتصادی لازم است الزاماتی وجود داشته باشد. هفت ویژگی مهم که باید در توسعه‌ی ماتریس حساب‌های ملی (NAMS^۹) و SAMS و حساب‌های کار در نظر گرفته شود، پوشش کامل، هماهنگی تعاریف و مفاهیم، سازگاری داده‌های با کیفیت بالا، انعطاف‌پذیری، بهنگام بودن و شفافیت است. از طرفی سه ویژگی سیستم در سیستم حساب‌های ملی، به شرح زیر است:

- وجود معادلات و تساوی
- ارتباط حساب‌ها: توالی حساب‌ها
- ابزار تراز حساب‌ها: ارزش افزوده

^۸ satellite accounts

^۹ National account matrix

۱-۲- مرور حساب‌های ملی

حساب‌های ملی، حساب مصارف و منابع و تغییرات سرمایه و بدهی‌های کل اقتصاد است که معاملات با کل دنیا را نیز شامل می‌شود. حساب‌های ملی داده‌هایی را فراهم می‌کند که بتوان با استفاده از آن‌ها رابطه بین تولید و کار را بررسی کرد.

کاربردهای حساب‌های ملی بسیار است. حساب‌ها در یک دوره‌ی متوالی تحلیل می‌شوند تا توسعه‌ی یک اقتصاد را دیده‌بانی کند. استفاده از یک حسابداری موافق چارچوب حسابداری ساختاریافته و بین‌المللی، امکان مقایسه‌ی اقتصادهای کشورهای مختلف را فراهم می‌کند. در توصیف حساب‌ها، دو نوع جدول

الف) حساب‌های بخشی یا بخش‌های نهادی

ب) چارچوب عرضه و مصرف^{۱۰}

وجود دارد که به تفکیک رشته فعالیت‌ها ارائه می‌شود. لازم به ذکر است عمده‌ی تعاریف و مفاهیم این بخش از مرکز آمار ایران (۱۳۹۴) گردآوری شده است.

۱-۲-۱- حساب‌های بخش‌های نهادی^{۱۱}

در SNA دو نوع واحد نهادی، یا تراکنش‌گر اصلی از یکدیگر متمایز شده است: خانوارها و هستارهای حقوقی. هستارهای حقوقی، هستارهایی هستند که یا به قصد تولید ایجاد می‌شوند که عمدتاً شرکت‌ها و نهادهای غیرانتفاعی (NPI) را تشکیل می‌دهند یا هستارهایی که از طریق فرآیندهای سیاسی ایجاد می‌شوند که عمدتاً واحدهای دولتی هستند. ویژگی تعیین‌کننده یک واحد نهادی این است که مستقلاً قادر به تملک کالاها و دارائی‌ها، تعهد بدهی‌ها و اشتغال به فعالیت‌های اقتصادی و تراکنش با واحدهای دیگر باشد. واحدهای نهادی به ۵ بخش نهادی زیر دسته‌بندی می‌شوند.

۱- شرکت‌های غیرمالی^{۱۲}

۲- شرکت‌های مالی

۳- دولت^{۱۳}

۴- خانوار

۵- نهادهای غیرانتفاعی در خدمت خانوار^{۱۴}

^{۱۰} Supply and use framework

^{۱۱} institutional sectors accounts

^{۱۲} non-financial corporations

^{۱۳} general government

^{۱۴} non-profit institutions serving households